

2024-06-14

Granskningsyttrande över förslag till detaljplan för del av fastigheten Norra Djurgården 1:44, Kräftriket i stadsdelen Norra Djurgården i Stockholm, S-Dp 2021-04218

Förbundet för Ekoparken yrkar att detaljplanen ändras i tre viktiga avseenden:

- 1) Hus 2 ska utgå.
- 2) Hästergometern ska bevaras och kan förskjutas något eller ges en annan plats inom området.
- 3) Naturvårdsåtgärder och kulörer på fasader och tak bör tydligt anges på plankartan eller genom hänvisning på plankartan till särskilda dokument för att bli legalt bindande.

En viktig förutsättning för att godkänna en sålunda ändrad detaljplan är att de naturvårdsåtgärder som anges i planbeskrivningen genomförs fullt ut och noggrant följs upp även i framtiden.

Lagliga utgångspunkter

I miljöbalken, 4 kap. 7 § anges att intrång i grönområde eller park ej får göras och att nya byggnader och anläggningar i parken inte får skada det historiska landskapets natur- och kulturvärden. Enligt förarbetena ska i princip inga nya byggnader eller anläggningar tillkomma i parken, med undantag för kompletteringar som kan behövas för att befintliga verksamheter ska kunna fortsätta att fungera.

Stockholms stad har antagit en fördjupad översiktsplan för sin del av Nationalstadsparken där ett område kallat Vetenskapsstaden pekas ut som ett av sex "mer bebyggda och anlagda områden" inom Nationalstadsparken. Enligt översiktsplanen "kan [dessa områden] förändras och kompletteras med ny bebyggelse och anläggningar under förutsättning att detta inte medför skada på det historiska landskapets natur- och kulturvärden." (s. 23) Översiktsplanen är inte juridiskt bindande, men den återger på ett korrekt sätt villkoret att eventuella kompletteringar av bebyggelse inte får skada det historiska landskapets natur- och kulturvärden.

Att påstå som översiktsplanen gör att "utbyggnadsmöjligheter finns inom Vetenskapsstaden, samtidigt som landskapets karaktär, natur- och kulturvärden bevaras" saknar dock grund i lagen. Förutsättningen för tillkommande bebyggelse är att en befintlig verksamhet för att kunna fortsätta att bedrivas behöver kompletteras med någon form av bebyggelse eller anläggning. (s. 43 prop. 1994/95:3).

I planbeskrivningen tas ytterligare ett steg som saknar grund i lagstiftningen. Där hävdas att "Kräftriket nämns [i Översiktsplan för NSP] som exempel på ett område med vissa möjligheter till stadsutveckling genom förtätning med studentbostäder på redan ianspråktagen mark inom Vetenskapsstaden." Inte nog med att detta saknar grund i lagstiftningen, det saknar också grund i översiktsplanen. "Kräftriket" nämns inte i översiktsplanen. "Studentbostäder" nämns inte. "Redan ianspråktagen mark" nämns inte. Det sägs uttryckligen i lagens förarbeten att "byggnader och bebyggelsemiljöer som ingår i nationalstadsparken på sikt bör användas endast för ändamål som kan förenas med nationalstadsparkens syfte." (s.46 prop. 1994/95:3) Lagens syfte är att "förstärka områdets natur-, kultur- och rekreationsvärden och att värna den biologiska mångfalden." (s.43 prop. 1994/95:3) Bostäder är inte ett sådant syfte. Även om studentbostäder skulle anses ha med parkens värden att göra behöver dessa inte förläggas till Nationalstadsparken.

Strandskydd gäller upp till 100 meter för större delen av planområdet. För att det ska vara möjligt att bygga nya hus och även att ändra användning av befintliga byggnader krävs dispens. För att erhålla dispens krävs särskilda skäl. Några skäl har inte angivits och dispens har heller inte beslutats. Det sägs i Planbeskrivningen att "Kommunen avser att upphäva strandskyddet för nya och befintliga byggnader samt för de ytor runt byggnaderna som krävs för drift och angöring (a2), se illustration nedan." Huruvida länsstyrelsen kommer att godta de skäl som kommunen framlägger för att upphäva strandskyddet är i nuläget ovisst.

Planförslaget strider mot lagen

Hus 2, som gör intrång i ett grönt område – en grässlånt tas i anspråk och ett par värdefulla träd kommer att fällas – skadar alltså naturvärden. Det är ett nytt hus vars användning kan bli litet av varje – studentbostäder, forskning och utbildning. Något dokumenterat behov av den verksamhet som ska bedrivas där har inte angivits.

Hus 3 placeras på hårdgjord mark. Dess placering bör bidra till att dämpa trafikbullret från Roslagsvägen på grönyttorna ned mot Brunnsviken och kan därmed stärka rekreationsvärdena. Inte heller behovet av denna byggnad är dokumenterat.

Hus 1 är nybyggnad på i stort sett samma plats som ett befintligt hus. En trädallé – som uppges vara i dåligt skick – påverkas. Behovet av denna byggnad är heller inte dokumenterat.

För att strandskyddet ska upphävas krävs godtagbara skäl. Så som att verksamheten behöver utvidgas och att ingen annan plats än inom de 100 metrarna från stranden gives. Forsknings- och utbildningsändamål i anslutning till befintliga universitetsbyggnader kan vara ett skäl. Studentbostäder är det inte – de kan lokaliseras var som helst.

Hästergometern har ett klart kulturhistoriskt värde för att påminna om den veterinärverksamhet som bedrivits på denna plats. Att riva denna byggnad innebär skada på de kulturhistoriska värdena. Det bör inte vara svårt att behålla denna byggnad, ev. förskjuta den något för att inte skada siktlinjen i öst-västlig riktning, och att ge byggnaden ett innehåll. "vinsten i att kunna vitalisera området för campusområdet framtida behov" är ett motiv som saknar legal giltighet.

Landskapsbild

Landskapsbild påverkas. Det är väsentligt att fasader och tak ges dova jord- eller tegelfärger för att smälta in i vegetationen. Detta är inte tillräckligt tydligt angivet på plankartan.

Naturvärden

Förbundet för Ekoparken.
Stora Skuggans väg 30
115 42 Stockholm

Orgnr 802017-3533
pg 447 07 29 - 7
info@ekoparken.org

ordf Richard Murray
+46-(0)768-016897
+46-8-6521479

Underlagen för naturvärden– har kompletterats/utvecklats jämfört med samrådsförslaget. Vi syftar på Artskyddsutredning (Ekologigruppen 2024) och Bevarande och förvaltning av träd (Sweco 2024). Det skapar bättre förutsättningar för att värna och utveckla områdets stora naturvärden.

Det är viktigt att bevara och skapa bra grönstrukturer som kan stärka och ge långsiktiga effekter för naturvärden. Områdets höga naturvärden måste bevaras och samtidigt kompletteras med ny grönstruktur där nyplanterade och flyttade träd tillsammans med äldre träd och buskar skapar ett flerskiktat och varierat träd-/buskbestånd som ger området en robust och funktionell grönstruktur. Hus 2 påverkar grönstrukturen klart negativt och bör utgå. Grönstrukturens kvalitet ökar avsevärt om hus 2 utgår.

Vi vill framhålla att det är synnerligen viktigt för naturvärdena att de beaktas under och efter genomförandet av byggnationen. En stor mängd åtgärder är beskrivna i planbeskrivning, MKB och andra underlag. Detta måste på något sätt – utöver vad som nu sägs på plankartan – anges på plankartan på ett sådant sätt att de blir legalt bindande. Det gäller också en framtida uppföljning för att utvärdera om åtgärderna har gett det önskade resultatet.

Richard Murray

Ordförande för Förbundet för Ekoparken